

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในสังกัด กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาปัจจัย 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยทางชีวสังคม ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงระดับสุขภาพจิตของเด็กวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 โรงเรียน จำนวน 420 คน ได้แก่ โรงเรียนวัดท่าแพง โรงเรียนบางกะปิ โรงเรียนรุ่งเรืองอุทิศณ์ โรงเรียนคลองกุ่ม โรงเรียนวัดสุทธาราม

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยใช้แบบสอบถามซึ่งแบ่งเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทางชีวสังคม ตอนที่ 2 การอบรมเลี้ยงดู ตอนที่ 3 สัมพันธภาพในครอบครัว และตอนที่ 4 แบบสอบถามสุขภาพจิต ซึ่งผู้วิจัยจะได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สภาพทางชีวสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า เด็กนักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง การศึกษาของมารดาและบิดาส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษาตอนต้น รายได้ของครอบครัวส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เกินเดือนละ 8,000 บาท จำนวนคนที่ต้องเลี้ยงดูโดยประมาณ 4 คน ผู้ที่นักเรียนพักอาศัยอยู่ด้วยส่วนใหญ่จะอยู่พร้อมด้วยบิดามารดา จำนวนพี่น้องมีไม่มากส่วนใหญ่มี 2 คน และลำดับการเกิด ส่วนใหญ่จะเป็นบุตรคนแรก

5.1.2 ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู

ผลการศึกษาพบว่า เด็กได้รับการเลี้ยงดูแบบควบคุมมากที่สุด รองลงมาเป็นแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย การเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และการเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ ตามลำดับ โดยการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงดูแบบอื่นทุกแบบ และการเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย ..

ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

- เด็กหญิงจะถูกควบคุมมากกว่าเด็กเพศชาย และถูกเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าเด็กชาย
- การศึกษาของบิดามารดาสูงระดับหนึ่งก็จะเลี้ยงดูบุตรแบบรักสนับสนุนสูง

- การมีรายได้สูงก็จะเลี้ยงดูบุตรแบบรักสนับสนุนสูง
- การศึกษาของบิดามารดาค่าจะเลี้ยงดูบุตรแบบใช้อารมณ์ เมื่อมีการศึกษาสูงขึ้นก็จะใช้เหตุผล และจากการวิจัยพบว่าบิดามารดาที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีกลับใช้อารมณ์ในการเลี้ยงดูบุตร ซึ่งอาจจะคือสิ่งที่ปัจจัยอื่นด้วย
- เด็กที่มีลำดับการเกิดลำดับแรก ๆ จะถูกลงโทษทางกายมากกว่าทางจิต

5.1.3 ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัว

ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดีจะได้รับการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนสูง ใช้เหตุผลมาก ไร้อารมณ์ทางกายน้อย และการควบคุมมาก

5.1.4 ปัจจัยด้านสุขภาพจิต

ผลการวิจัยพบว่าระดับสุขภาพจิต 5 ด้าน จากค่าเฉลี่ยคะแนนซึ่งมีช่วงขาค่าต่ำสุด 1 ถึงค่าสูงสุด 10 ผลการวัดระดับสุขภาพจิตมีดังนี้

1. กลุ่มพฤติกรรมด้านอารมณ์ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง (4.11) จัดว่าสุขภาพจิตด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับอารมณ์ของเด็กอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่มีปัญหา
2. กลุ่มพฤติกรรมเกรง มีค่าเฉลี่ยของคะแนนไม่สูง (3.64) จัดว่าสุขภาพจิตเกี่ยวกับพฤติกรรมเกรงอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่มีปัญหา
3. กลุ่มพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง มีค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง (4.19) จัดว่าสุขภาพจิตของเด็กด้านการอยู่ไม่นิ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่มีปัญหา
4. กลุ่มพฤติกรรมด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ในระดับต่ำ (2.82) จัดว่าสุขภาพจิตของเด็กด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่มีปัญหา
5. กลุ่มพฤติกรรมด้านสัมพันธภาพทางสังคม มีค่าเฉลี่ยของคะแนนค่อนข้างสูง (6.50) จัดว่าสุขภาพจิตของเด็กด้านสัมพันธภาพทางสังคมอยู่ในเกณฑ์ดี เมื่อศึกษาปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิตของเด็ก ผลการวิจัยพบว่า
 1. การอบรมเลี้ยงดูที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิตของเด็ก ได้แก่ การเลี้ยงดูแบบรักน้อย ใช้เหตุผลน้อย ลงโทษทางกายมากและควบคุมน้อย
 2. เด็กชายมีแนวโน้มจะมีปัญหาสุขภาพจิตมากกว่าเด็กหญิงหากได้รับการเลี้ยงดูแบบรักน้อย ใช้เหตุผลน้อยและควบคุมน้อย
 3. เด็กชายที่ถูกเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก จะมีสัมพันธภาพทางสังคมดี
 4. ปัจจัยทางครอบครัวมีอิทธิพลต่อสุขภาพจิตของเด็ก โดยพบว่า

4.1 เด็กที่อยู่กับพ่อแม่ หากได้รับการเลี้ยงดูในแบบรักน้อย ลงโทษทางกายมากและควบคุมน้อยอาจมีพฤติกรรมการอยู่ไม่นิ่ง

4.2 เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี โดยเฉพาะเด็กชาย หากได้รับการเลี้ยงดูแบบรักน้อยและควบคุมน้อย และมีจำนวนพี่น้องน้อยอาจมีพฤติกรรมเกรได้

4.3 เด็กที่อยู่กับพ่อแม่ที่อยู่ด้วยกันอาจมีปัญหาที่สร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนได้ หากมีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดีพอ

จากผลการวิจัยทั้งหมดที่กล่าวมา สรุปผลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีระดับสุขภาพจิตค่อนข้างดี เหมาะสมในทุกด้าน โดย มีอารมณ์ดี เกรน้อย อยู่ไม่นิ่งน้อย มีความสัมพันธ์กับเพื่อนไม่มาก และมีสัมพันธภาพทางสังคมสูง
2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิตของเด็ก คือ ปัจจัยทางชีวสังคม การอบรมเลี้ยงดู 4 แบบ และสัมพันธภาพในครอบครัว

จากผลการวิจัยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อสุขภาพจิตของเด็กทั้งหมดที่กล่าวมา สรุปเป็นภาพรวมได้ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูที่มีผลให้เด็กมีปัญหาสุขภาพจิต คือ
 - 1.1 การเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย เด็กมีปัญหาทางอารมณ์และเกร
 - 1.2 การเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์มาก ใช้เหตุผลน้อยเด็กมีปัญหาทางอารมณ์และมีพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง
 - 1.3 การเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย เด็กมีปัญหาด้านพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง
 - 1.4 การเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย เด็กเกร มีพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่งและมีสัมพันธภาพทางสังคมต่ำ
2. สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิตของเด็กทางด้าน เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดี มีปัญหาด้านอารมณ์ มีพฤติกรรมเกร และมีสัมพันธภาพทางสังคมต่ำ

อย่างไรก็ตาม ในการทำนายพฤติกรรมเกรของเด็ก พบว่า สัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวสามารถส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมเกรได้เมื่อมีการเลี้ยงดูแบบรักมาก ควบคุมมาก แต่มีพี่น้องน้อย และเป็นเด็กผู้ชาย

3. สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูทุกแบบครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี จะเลี้ยงดูถูกแบบรักสนับสนุนมาก ควบคุมมาก ลงโทษทางจิตมากกว่าทางกายและใช้ เหตุผลมากกว่าอารมณ์

4. ระดับการศึกษาของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก บิดามารดาที่มีระดับการศึกษาสูงเลี้ยงดูถูกแบบรักสนับสนุนมากกว่าและใช้เหตุผลมากกว่า

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดกรุงเทพมหานคร พบปัจจัยหลายประการที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอย่างซับซ้อนซึ่งจะได้ อภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. เพศ จากผลการวิจัยที่พบว่า เหนือความสัมพันธ์กับสุขภาพจิตของเด็ก โดยพบว่า เด็กชาย จะมีปัญหาด้านความเครียดมากกว่าเพศหญิง ขณะที่เพศหญิงมีปัญหาด้านอารมณ์กว่าเพศชาย ซึ่งหาก จะพิจารณาความแตกต่างของเพศกับความแตกต่างของปัญหาสุขภาพจิตน่าจะเกิดจากวัยที่กำลังย่าง เข้าสู่วัยรุ่น เด็กหญิงจะมีพัฒนาการเร็วกว่าเด็กชายประมาณ 2 ปี (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2540 : 340) จึงทำให้วัยรุ่นหญิงมีลักษณะทางอารมณ์ของวัยรุ่นที่เรียกว่า "พาสุนัขเฒ่า" มากกว่าเด็กชาย ซึ่ง ลักษณะอารมณ์ดังกล่าวมักได้แก่ กรมีอารมณ์แปรปรวนง่าย ตัสนอน อ่อนไหว ไม่นั่นคง มีอารมณ์ ร้อน วิตกกังวล ฯลฯ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2540 : 336) ส่วนเพศชาย จะมีความก้าวร้าวมากกว่าเพศ หญิง ซึ่งเป็นลักษณะปกติของหญิงชายตั้งแต่วัยเด็ก ที่มีการเล่นต่างกัน เช่น เด็กชายเลือกเล่นเป็น ซูเปอร์แมน ขณะที่เด็กหญิงเลือกเล่นเป็นนางพยาบาล ครู แม่และเจ้าหญิง เด็กชายเลือกเล่นปืน เด็กหญิงเลือกเล่นหม้อข้าวหม้อแกง ฯลฯ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2540 : 213) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็ก ชายจะมีการแสดงออกที่โลด โผนมากกว่าเด็กหญิง

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่าเด็กหญิงมี ปัญหาด้านอารมณ์มากกว่าเด็กชายแต่เด็กเพศชายจะมีพฤติกรรมด้านเครียดมากกว่าเด็กเพศหญิง ส่วน ด้านสัมพันธ์ทางสังคม เพศชายจะมีสัมพันธ์ทางสังคมดีกว่าเพศหญิง ด้านการอบรมเลี้ยงดู เพศหญิงได้รับการเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าเด็กชาย และถูกควบคุมมากกว่าเพศชาย

2. ด้านการอาศัยอยู่กับบิดามารดา ผลการวิจัยพบว่าเด็กที่อาศัยอยู่กับบิดามารดามี พฤติกรรมด้านอยู่ไม่นิ่งมากกว่า อยู่อาศัยกับผู้ปกครอง หรือ บุคคลอื่น การอยู่กับบุคคลอื่นที่มีโซบิดา มารดา เด็กอาจจะเกรงใจผู้ปกครองมากกว่า การศึกษาของสติด วงศ์สวรรค์ (2529 : 118- 119) พบว่า วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรมีผลต่อบุคลิกภาพของบุตร เช่น พ่อแม่ที่ปล่อยปละละเลย จะทำให้บุตร มี ลักษณะเป็นคนก้าวร้าว ขอบชุดปลด เจ้าคิดเจ้าแค้น หนีโรงเรียน อักเสิกขโมยน้อย หยาบคาย สอดคล้องกับ ประพันธ์ สุรवास (2519) พบว่าเด็กที่ถูกเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง และแบบคุ้มครองมาก มี ความก้าวร้าวมากกว่าเด็กที่ถูกเลี้ยงแบบประชาธิปไตย ส่วนการวิจัยของดวงเดือน พันธุมนาวิน (อ้าง ในสุวรรณี ทองรัมย์กุล 2539 : 33 -38) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมในปริมาณที่มากเกินไป ในวัยรุ่นตอนกลาง อาจทำให้เด็กมีสุขภาพจิตเสื่อม และก้าวร้าวมาก ดังนั้นวิธีการอบรมเลี้ยงดู ของบิดามารดาส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของเด็ก โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่นที่มีอารมณ์แปรปรวน รวมถึง สัมพันธภาพในครอบครัว แม้ว่าจะอยู่ร่วมกันกับบิดามารดาก็ตาม ดังเช่น การศึกษาของ วาสนา

กรรมณี และ คณะ (2517) พบว่าพ่อแม่ที่เป็นโรคจิตจะมีการสื่อสารทางวาจาและความสัมพันธ์ที่ผิดปกติกับลูก และ จากสภาพทางเศรษฐกิจ การควบคุมอารมณ์ของพ่อแม่ การไม่เข้าใจธรรมชาติของเด็ก ล้วนมีผลต่อการสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัวที่ลดจนแคลงก็จะส่งผลกระทบต่อเด็ก ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ อีกมากมาย จากการวิจัยพบว่าเด็กที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา นอกจากจะอยู่ไม่มั่นคงแล้ว ยังมีพฤติกรรมเกรงสูงและมีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนสูงอีกด้วยเนื่องมาจากได้รับการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อยใช้เหตุผลน้อย ลงโทษทางกายมาก และควบคุมน้อย

3. สถานภาพของบิดามารดาที่นักเรียน จากการวิจัยพบว่าเด็กที่อยู่ร่วมกับบิดามารดา เด็กมีความสัมพันธ์กับเพื่อนสูง ซึ่งการคบเพื่อนมากเกินไปอาจเป็นผลเสียกับเด็กได้ วรางคณา แสงวิภาค (2542 : 103) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สามารถร่วมเป็นตัวพยากรณ์สุขภาพจิตได้ ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมด้านสังคมกับกลุ่มเพื่อน ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การคบหาสมาคม การมีสัมพันธภาพอันดีระหว่างเพื่อน การทำงานร่วมกันและการช่วยเหลือกันในหมู่เพื่อน มีอิทธิพลต่อนักเรียนวัยนี้อย่างมาก เพราะนักเรียนวัยรุ่นจะมีความต้องการทางด้านอารมณ์และสังคมสูงมากต้องการเพื่อนและการเอาอกเอาใจ การที่เด็กอาศัยอยู่กับบิดามารดาแล้วมีผลต่อปัญหาสุขภาพจิตด้านพฤติกรรมความสัมพันธ์กับเพื่อนนั้นมาจากปัจจัยหลายประการ และการที่เด็กชอบแบบสอบถามว่าบิดามารดานั้นอาศัยอยู่กับบุตรก็มีไข่ว่าเด็กจะได้รับความรักความอบอุ่นเสมอไป เวลาที่เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เด็กมีปัญหาสุขภาพจิต เช่นการที่บิดาเดินทางไปต่างประเทศบ่อย ๆ ส่วนมารดาทำงานเลี้ยงสังสรรค์ทุกวัน เด็กเกิดอาการวันห้าว มีปัญหาเกี่ยวกับใจเกี่ยวกับการเรียนไม่รู้จะหันหน้าไปปรึกษาใคร จึงส่งผลถึงพฤติกรรมสุขภาพจิตของเด็กเป็นอย่างมากจึงหันเข้าหาเพื่อนและคิดเพื่อนและการเลือกคบเพื่อนก็อาจจะก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาอาชญากรรมที่เป็นไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สิริพงษ์ อดาวลีย์ ๗ อรุชยา (2531 : อ้างในสุนันทา กาญจนพงศ์ : 65) พบว่า เด็กและ เยาวชนที่กระทำผิดอายุ 12 - 14 ปี สาเหตุสำคัญมาจากการคบเพื่อนที่เป็นเด็กกร อัมธพาล ส่วนสุนันทา กาญจนพงศ์ (2540 : 160) อธิบายว่าการรวมกลุ่มเพื่อนที่ไม่ดีจะทำให้เยาวชนผู้นั้นมีพฤติกรรมที่ไม่ดีตามไปด้วย จากการศึกษาของ ฝน แสงสิงแก้ว (2521 : 162) กล่าวว่าถ้าเด็กอยู่ในความดูแลของครอบครัวที่แตกแยก ไม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากบิดามารดา หรือผู้เลี้ยงดูอย่างเพียงพอ เขาจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ไม่รู้จักปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม ปรับตัวเข้ากับสังคมไม่ได้ มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน อาจกลายเป็นอาชญากร หรือเป็นคนที่มีปัญหาทางจิตได้ สอดคล้องกับจิรวัดน์ นิจนตร (2526 : 19) ได้ทำการวิจัยพบว่านักเรียนที่ ครอบครัวแตกแยก มีมโนภาพแห่งคนต่ำ ซึมเศร้า วิตกกังวล และมีสุขภาพจิตเสื่อมกว่าวัยรุ่นที่มีครอบครัวปกติ (ครอบครัวปกติในการวิจัยนี้ หมายถึง ครอบครัวที่มีบิดามารดาของวัยรุ่นยังมีชีวิตอยู่ และอาศัยอยู่ด้วยกัน ส่วนครอบครัวแตกแยกหมายถึงครอบครัวที่บิดามารดาแยกกันอยู่ หรือเสียชีวิต)

4. จำนวนพี่น้อง มีความสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมด้านเกรพว่า การมีพี่น้องมากก็จะทำให้เด็กเกรนน้อย การมีพี่น้องน้อยก็จะเกรนมาก การที่มีจำนวนพี่น้องมากก็อาจทำให้มีความเอื้ออาทรกันและดูแลกันเอง พฤติกรรมก็จะปกติโดยเฉพาะเด็กชายหากถูกเลี้ยงดูแบบรักน้อ และควบคุมน้อยก็จะเกรนมาก ซึ่งไม่ สอดคล้องกับ พลภรณ์ จันทร์ขามเรียน (2539 : 71) พบว่าการที่บิดามารดาให้การสนับสนุนเด็กและ ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนเพิ่มเติมความรู้ เช่น กวดวิชา เรียนพิเศษเป็นต้น ตลอดจนเมื่อมีปัญหาที่จะนำมาปรึกษาบิดามารดาจึงทำให้ลูกๆ ทุกๆ คน ได้รับการดูแลอบรมสั่งสอนเท่าเทียมกัน เพราะฉะนั้นสุขภาพจิตของนักเรียนจึงไม่มีผลมาจากการที่มีพี่น้องมากหรือน้อย

5. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ โดยพบว่าการใช้เหตุผลกับเด็กก็จะทำให้พฤติกรรมของเด็กแปรปรวนน้อยแต่หากใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผลก็จะมีผลกับพฤติกรรมด้านอารมณ์สูง อาจเป็นเด็กใจน้อย เก็บตัว โนโหริ้อ เข้าอารมณ์ จากการศึกษาพบว่าบิดามารดาเลือกใช้การอบรมแบบใช้เหตุผลมากกว่าเด็กเพศหญิงมากกว่าเด็กชาย จากการศึกษาของ ทิสนา ทองภักดี (2539 : 104) พบว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากมีความเชื่ออำนาจภายในคนทั้งรายด้านและรวมทุกด้านมากกว่านักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก จากการศึกษาพบว่าการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากเด็กจะมีปัญหาทางอารมณ์น้อย และเกรนน้อย แต่เด็กเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อยก็จะมีปัญหาทางอารมณ์มากและเกรนมาก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ประพันธ์ สุชาวาส (2519 : 38) ศึกษาเรื่องความก้าวร้าวกับ การอบรมเลี้ยงดูพบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง และแบบให้ความคุ้มครองเกินไปมีความก้าวร้าวมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 สมาน กำเนิด (2520 : 26) ศึกษาเรื่องการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของเด็ก พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบประชาธิปไตย มีผลให้เด็กปรับตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ทำให้เด็กปรับตัวได้ดีกว่าการเลี้ยงดูแบบอื่น ๆ ศิริพร พลิมศิริวงศ์ (2511 : 25) พบว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก ความอบอุ่น พ่อแม่ดูแลเอาใจใส่ด้วยความรัก มีความห่วงใย ให้คำแนะนำช่วยเหลือ และให้ความคุ้มครองใกล้ชิดจิตสนิทสนมเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้จะมีอารมณ์มั่นคง มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเป็นที่ยอมรับของคนอื่น

7. ระดับการศึกษา พบว่าบิดามารดามีการศึกษาต่างกันก็จะอบรมเลี้ยงดูบุตรต่างกัน และการอบรมเลี้ยงดูบุตรต่างกันก็สัมพันธ์กับระดับสุขภาพจิตต่างกันด้วย สอดคล้องกับการวิจัยของ พินลศรี จันทร์พร (2540 : 91) พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันเด็กจะมีสุขภาพจิตต่างกัน ซึ่งเนื่องมาจากระดับ การศึกษาของผู้ปกครองมีส่วนเกี่ยวข้องต่อการอบรมเลี้ยงดู ผู้ปกครองที่ได้รับ

การศึกษาสูง ย่อมมีความรู้ความเข้าใจในความต้องการตลอดจนพัฒนาการของเด็กได้ดีกว่าผู้ปกครองที่ได้รับการศึกษาดำ โดยผู้ปกครองที่ได้รับการศึกษาสูงย่อมเห็นโลกทัศน์ที่กว้างกว่า และสามารถชี้แนะแนวทางให้เด็กปรับตัวอยู่ในสังคมได้ดีกว่าบิดามารดาที่ได้รับการศึกษาดำ

8. รายได้ พบว่าบิดามารดาที่มีรายได้สูง เด็กจะมีสุขภาพจิตดีกว่า บิดามารดาที่มีรายได้น้อย และสัมพันธ์กับการมีพฤติกรรมเกเร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จันทร์ขามเรียน (2539 : 72) กล่าวว่าครอบครัวที่มีรายได้น้อย บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีภาระหน้าที่โดยตรงต่อการหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว จึงเป็นต้องให้เวลากับการทำงานมากจนไม่มีเวลาที่จะอบรมเลี้ยงดูลูก เงินไม่พอใช้จ่าย เพื่อตอบสนองความต้องการอย่างเพียงพอ ขาดโอกาสแสวงหาความบันเทิงเพื่อคลายเครียด อย่างไรก็ตามครอบครัวที่มีรายได้สูง หัวหน้าครอบครัวมีภาระกิจต้องทำงานมากและมีเงินมากพอที่จะจ้างผู้อื่นมาเลี้ยงดูเด็กแทนตนได้ ทำให้การอบรมเลี้ยงดูเป็นไปตามอารมณ์และลักษณะนิสัยของผู้เลี้ยงดูมากกว่าจะคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับเด็ก นอกจากนี้ครอบครัวที่มีรายได้สูงจำนวนไม่น้อยมักเลี้ยงดูแบบตามใจ และปกป้องลูกมากเกินไป ทำให้เด็กเอาแต่ใจตนเอง และขาดความเข้าใจในสิ่งที่ควรไม่ควร ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าไม่ว่าผู้ปกครองจะมีรายได้ต่ำหรือสูงล้วนมีผลต่อวิธีการอบรมเลี้ยงดู และ สุขภาพจิตของนักเรียน และจากการศึกษาของ ชิววัณ นิเจนตร (2526 : 192) พบว่า วัยรุ่นจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำมีสุขภาพจิตเสื่อมกว่าวัยรุ่นในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง

9. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก จากการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างได้รับการเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก โดยเฉพาะเด็กชายถูกควบคุมมากก็จะมีพฤติกรรมเกเรน้อย และเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมากจะมีปัญหาด้านสัมพันธภาพทางสังคมน้อยกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย ต่างจากการศึกษาของ วารินทร์ ม่วงสุวรรณ (2517 : อ้างในสุวรรณ ทองวันภักดิ์ : 89) ที่พบว่าวัยรุ่นที่รายงานว่าได้รับการควบคุมน้อยมีนัยทางสังคมสูงกว่าวัยรุ่นที่รายงานว่าได้รับการควบคุมมาก นอกจากนี้นักวิจัยในต่างประเทศได้ให้ความเห็นว่า การที่บิดามารดาใช้การควบคุมในปริมาณเท่าที่จำเป็น เพื่อให้บุตรเชื่อฟัง และไม่ควบคุมในปริมาณที่มากเกินไป จะทำให้เยาวชนมีจริยธรรมสูงสุด และการควบคุมในปริมาณที่มากเกินไปในวัยรุ่นตอนกลางเป็นต้นไป อาจทำให้ผู้รับมีสุขภาพจิตเสื่อมและก้าวร้าวได้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่น ๆ.2528) ต่างจาก กิตติยา จรัสเลิศสัมฤทธิ์ (2535 :21) กล่าวว่า บทบาทของพ่อแม่ ผู้ปกครองที่ควบคุมออกคำสั่งต่อลูกมากมีผลต่อการเกิดปัญหาอารมณ์ของเด็กและเป็นผลเสียต่อการเรียน โดยเฉพาะการเพ่งเล็ง กวดขัน จนเป็นความกดดันต่อเด็กในเรื่องเรียน ในขณะที่ไม่พบท่าทีปฏิบัติในลักษณะที่เด็กไม่มีปัญหาการเรียน การลงโทษเด็กอย่างรุนแรง ทำให้เด็กเกิดปฏิกริยาต่อต้าน และมีปัญหา พฤติกรรม เด็กจะขาดความเป็นตัวของตัวเอง ไม่มีความกระตือรือร้นหรือความคิดริเริ่ม และมีความรู้สึกต่อตนเองไม่ดี เบื่อหน่ายต่อการเรียน ไม่อยากเรียนต่อต้านด้วยพฤติกรรมก้าวร้าว คือดิ่ง ไม่ทำตามหรือ

กลายเป็นกัณโฑมากขึ้น ไปเด็กจะเห็นการเรียนเป็นเรื่องไม่ดีเพราะเป็นคั้นเหตุให้เขาถูกทำโทษ การที่ผู้ใหญ่เพิ่งเล็ง ควบคุม ลงโทษ หรือมีความรู้สึกต่อเด็กไม่ดี คาดหวังเขามากเกินไปหรือประนามในทางลบ ก็ยิ่งก่อปัญหาในตัวเด็กมากขึ้นเป็นวงจรรำไปสู่อุบัติเหตุในการเรียนจากการศึกษาของ สุวรรณี ทองรัมย์ภาควิชา (2539 : 33 -38) กล่าวว่า การเลี้ยงดูแบบควบคุมมากและควบคุมน้อย เหมาะสมกับเด็กในแต่ละวัยแต่ละเพศ การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมากนั้นมีประโยชน์ต่อเด็กเล็กจนถึงวัยรุ่นตอนต้น และมีประโยชน์ต่อเด็กหญิงมากกว่าเด็กชาย การศึกษากับเด็กเล็กมักพบประโยชน์ของการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมในปริมาณสูง ส่วนวัยรุ่นตอนกลางถึงแต่อายุ 15 ปี ขึ้นไปพบประโยชน์ของการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมในปริมาณที่น้อย

ผู้เลี้ยงดูเด็กแบบควบคุมมากจึงควรจะเป็นผู้ปกครองของลูกเล็ก หรือก่อนวัยรุ่น หรือเด็กหญิง เมื่อเด็กโตขึ้นผู้ปกครองก็ควร จะเปลี่ยนการเลี้ยงดูเป็นแบบควบคุมน้อย และมีทัศนคติที่ดีต่อบุตร ให้บุตรกล้าแสดงความคิดเห็นเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตตัวที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ครอบครัวควรศึกษาการอบรมเลี้ยงดู 4 แบบ เพื่อเป็นแนวทางในการอบรมเลี้ยงดูให้เหมาะสมกับวัย ผู้ปกครองควรดูแลเอาใจใส่บุตรหลานของตนให้ใกล้ชิดมากที่สุด โดยให้ความรัก ความอบอุ่น สนับสนุน ส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ เป็นที่ปรึกษาเมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ และให้โอกาสในการตัดสินใจในความรับผิดชอบและความสามารถโดยไม่บังคับตามใจผู้ใหญ่ เพื่อให้เด็กเกิดความภูมิใจในตนเอง จะไม่ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพจิต

2. การสร้างสัมพันธภาพในครอบครัว เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับบิดามารดา ที่จะเสียสละเวลา จาก การทำงาน เพื่อส่งเสริมกิจกรรมภายในครอบครัว เพื่อสร้างความรัก ความอบอุ่น ให้เป็นภูมิ ด้านทานทางด้านจิตใจให้แข็งแกร่ง เพื่อป้องกันมิให้วัยรุ่นหาทางหลบหนีจากสังคมภายนอก ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดผลเสียได้

3. ครูและโรงเรียน ควรตระหนัก ถึงความสำคัญของปัญหาสุขภาพจิตของนักเรียน โดยป้องกัน ดูแลสอดส่อง พฤติกรรมที่เบี่ยงเบนของนักเรียนและประเมินผล ป้องกันแก้ไขร่วมกับครอบครัว จัดสถานที่นั่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ดีซึ่งมีผลต่อสุขภาพจิตของเด็ก รวมถึง กฎเกณฑ์ข้อบังคับของ โรงเรียน และมุ่งความสนใจของเด็กมากกว่าการเรียนเก่ง

4. เพื่อนและสัมพันธภาพทางสังคม บิดามารดาควรเลือกกลุ่มเพื่อนให้ถูก ควรส่งเสริมให้เด็กจัดกลุ่มทำกิจกรรม กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน โดยบิดามารดาควรมีส่วนร่วมในการดูแลและป้องกันปัญหาการเสพยาเสพติดใน โรงเรียนและแหล่งชุมชนอย่างใกล้ชิดและร่วมกันจัดกิจกรรมการฝึกทักษะทางสังคมให้แก่ลูก

แผนภูมิที่ 5.1

ข้อเสนอแนะ

เกี่ยวกับการป้องกันปัญหาสุขภาพจิต

1. ศึกษาข้อมูลการอบรมเลี้ยงดู 4 แบบ ให้เหมาะสมกับวัย 2. บิดามารดาต้องเข้าใจและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาลูกอย่างใกล้ชิด ให้โอกาสทางเลือกแก่นักเรียนในการแสดงออกอย่างเหมาะสม 3. บิดามารดาต้องปรับเปลี่ยนสัมพันธภาพในครอบครัวและพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์กันในครอบครัวให้เด็กเกิดความรัก ความอบอุ่น	1. สอดส่องดูแลความประพฤติของนักเรียน ประเมินผลความประพฤติที่เบี่ยงเบนแล้วปรึกษากับผู้ปกครอง 2. สร้างกฎระเบียบที่นักเรียนร่วมรับรู้ แสดงความคิดเห็นสามารถปฏิบัติได้ตามมาตรฐานกฎเกณฑ์ของสังคม ค่านิยมที่เหมาะสมกับวัย	1. บิดามารดาควรเลือกกลุ่มเพื่อนให้ลูก ร่วมกันทำกิจกรรมแสดงความสามารถ 2. บิดามารดาควรมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป้องกันปัญหาพฤติกรรมวัยรุ่นในแหล่งชุมชนที่จะก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษากลุ่มเป้าหมายในเขตกรุงเทพมหานครที่เป็น โรงเรียนมีชื่อเสียงอันดับต้นๆและ โรงเรียนเอกชนที่มีชื่อเสียงและค่าใช้จ่ายสูงเป็นกลุ่มเป้าหมายของครอบครัวมีฐานะร่ำรวย เพื่อศึกษาว่าเด็กมีสภาพจิตแตกต่างจากกลุ่มเป้าหมายที่ทำการวิจัยในครั้งนี้ซึ่งเป็นเด็กที่มีฐานะค่อนข้างยากจนแค่ไหนว่ามีระดับสุขภาพจิตค่อนข้างดี ผลการศึกษาจะแตกต่างกันหรือไม่
2. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อเจาะลึกลงไปในปีจ้อย่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน

